

MIEŠTO

Laikraštis

Apie tai, kas svarbiausia ir aktualiausia Marijampolės žmonėms

2024 m. lapkričio 7 d., ketvirtadienis, Nr. 31 (1847) / ML

Prasidėjo gripo sezonas – kas gelbsti efektyviausiai?

Greta Paulevičiūtė

Lietuvoje gripo sezonas įprastai prasideda spalį, o sergamumo piką pasiekia gruodžio – vasario mėnesiais. Nacionalinio visuomenės sveikatos centro duomenimis, šį rudenį Lietuvoje bendras sergamumo gripu, ūminėmis viršutinių kvėpavimo takų infekcijomis ir COVID-19 liga rodiklis kol kas nesiekė epideminio lygio, tačiau medikai primena: saugoti save ir kitus – būtina.

Kartu su vis labiau vėstančiais orais stebimas didėjantis sergančiųjų kiekis. Lietuvoje gripo sezono laikotarpis įprastai skaičiuojamas nuo 40-osios kalendorinės metų savaitės iki 20-osios kitų metų savaitės, spalio – gegužės mėnesiais.

Marijampolės pirminės sveikatos priežiūros centre (PSPC), kaip ir kasmet, atėjus šaltajam metų laikui taip pat jaučiamas stipriai išaugęs pacientų antplūdis.

„Šiuo metu daugiausia yra viršutinių takų peršalimo ligų. Turėjom nemažai ir kovidų atvejų, gripo“, – Miesto laikraščiui pasakoja Marijampolės PSPC dirbanti šeimos gydytoja Regina Labalaukienė.

Kaip apsisaugoti nuo ligų?

Gydytoja pasakoja, kad nors peršalimas yra dažna, paprastai nepavojinga liga, o teisingai gydantis namuose peršalimo simptomai dažniausiai praeina per kelias dienas – visgi, simptomams užsitęsus ilgiau, reikėtų sunerimti ir kreiptis pagalbos į specialistus.

„Kiekvienas žmogus turėtų pats atsižvelgti į savo simptomus ir nebūtinai du kartus nusikosėjus ateiti prie gydytojo kabineto durų. Higienos įgūdžiai, patalpų vėdinimas, bendras skysčių vartojimas, imunitetą stiprinančios liaudies priemonės – visą šitą turėtų žinoti kiekvienas žmogus, pats sau pritaikyti ir save prisaugoti. Dieną – dvi būklei negerėjant jau reikėtų kreiptis į gydytoją, jeigu pats nesusitvarkai su problemomis“, – pasakoja ji.

NVSC Užkrečiamųjų ligų valdymo skyriaus vyriausiosios specialistės Gretos Gargasienės teigimu, prevencijos priemonės, skirtos apsisaugoti nuo užkrečiamųjų ligų, yra rekomenduojamos visus metus, tačiau sezono metu primygtinai primenama laikytis visų apsaugos priemonių.

„Tokių, kaip rankų plovimas, atstumų laikymasis, kosėjimo, čiaudėjimo etiketas ir viena pagrindinių – skiepai. Be abejo, jau susirgus – likti namie, kreiptis į šeimos gydytoją ir laikytis jo rekomendacijų. Susirgusio asmens kontakto mažinimas yra viena iš pagrindinių priemonių siekiant valdyti ir neplatinti ligos“, – pasakoja G. Gargasienė.

Kai dėl prasidėjusių ligų sustoja darbai ir kankina nemalonį savijautą, norisi greičiau pasveikti, griebiamės

paprastų liaudiškų priemonių: karštų arbatų su medumi, skalaujame gerklę druska. Kai tai nepadeda, kylame į kovą su ligų sukėlėjais apsiginklavę vaistais, kuriuos randame savo namų vaistinėlyje. Tačiau gydytoja pabrėžia, kad labai svarbu atkreipti dėmesį į vaistus, jų sudėtį ir vartoti juos atsakingai.

„Vartojant tabletes reikia labai gerai žinoti – kokias tabletes ir dėl ko vartoti. Nevartoti tuos pačius vaistus skirtingais pavadinimais. Viena yra nuo galvos skausmo, kita nuo temperatūros, trečia nuo kosulio, dar ketvirta nuo peršalimo – o tai yra tas pats vaistas. Kai pasižiūri sudėtį, tai būna tie patys vaistai“, – išspėja šeimos gydytoja Regina Labalaukienė.

Marijampolės PSPC prasidėjus šaltajam sezonui pastebimas padidėjęs pacientų antplūdis
G. Paulevičiūtės nuotr.

Tinkamas laikas skiepytis

Nors gripas – viena labiausiai paplitusių virusinių infekcijų, apie jos keliamą grėsmę dažnai nesusimąstoma. Tinkamai negydoma, ši liga gali nulemti ne tik sudėtingas komplikacijas, bet ir pasibaigti mirtimi.

Abiejų specialisčių teigimu, efektyviausia priemonė, apsauganti nuo gripo ir COVID-19 ligos – skiepai. Pasiskiepyti galima viso sezono metu, tačiau rekomenduojama nedelsti ir nuo šių ligų pasiskiepyti iki sergamumo pakilimo, kuris įprastai būna gruodžio – vasario mėnesiais.

„Kvėpavimo takų virusų yra daug, vieni galbūt sukelia lengvesnius simptomus, į kuriuos kai kada nekreipiam dėmesio, tačiau yra virusų, tokie kaip gripo, kovidų, respiracinis sincitinis virusas, kurie tikrai sukelia ir sunkesnes ligos formas ir asmenys būna guldomi į ligoninę.

Numoti ranka negalim, nes ta pati liga vienam asmeniui gali sukelti lengvus simptomus, o kitam pasibaigti komplikacijomis ir baigtis liūdnai“, – pasakoja NVSC užkrečiamųjų ligų valdymo skyriaus vyr. specialistė G. Gargasienė.

Primenama, kad šios ligos itin pavojingos rizikos grupėms priklausantiems asmenims, kadangi jiems yra didesnė tikimybė susirgti, atsidurti ligoninėje, o liga gali išsivystyti į įvairias komplikacijas.

„Rizikos grupės ir pagal amžių, ir tam tikrus sveikatos sutrikimus yra išskirtos ne šiaip sau. Kalbant apie amžių, pagrindinė rizikos grupė susirgti sunkesne ligos forma, kad ji komplikuosis, yra būtent vyresniems nei 65 metų žmonėms. Šiuo metu gripo atvejų dar daug neturim, nes pats pikas dažniausiai pasiekiamas sausio – vasario mėnesiais, tačiau kovidų didesnę sergamumą mes jau pajutome rugpjūčio pabaigoje – rugsėjo pradžioje. Tai tikrai matėme, kad didžiausia našta yra vyresniems nei 65

Šiame numeryje skaitykite:

2 psl.

Informacinės visuomenės paslaugų teikimas vaikams

Internetinė erdvė kelia vis daugiau iššūkių, susijusių su asmens duomenų tvarkymu, o asmens duomenų apsaugą reglamentuojančios teisės aktų nuostatos dažnai tiesiogiai nenurodo, kas atitinkamu atveju yra teisinga ar neteisinga, nurodomi tik pagrindiniai principai.

3 psl.

Teisininkas Petras Leonas ir Suvalkija

Sukanka 160 metų, kai 1864 m. lapkričio 16 dieną Marijampolės apskrityje, Leskavos kaime, gimė Petras Leonas – teisininkas, Lietuvos Konstitucijos „konstruktorius“, modernios Lietuvos kūrėjas, ministras, palikęs ryškų veiklos pėdsaką ir Marijampolėje bei jos apylinkėse.

5 psl.

Moksleivių rudens atostogos – jaunųjų šaulių stovyklose

Bene tūkstantis jaunuolių visoje Lietuvoje rudens atostogas praleido ne namuose – jauniems šauliams praėjusią savaitę buvo stovyklų metas. Kol vieni tobulino išgyvenimo įgūdžius, rengė stovyklas gamtoje, Marijampolėje vyko visiškai nauja Lyderystės ugdymo stovykla.

6 psl.

Lietuvių keliai į Ameriką: karas, meilė, laimės paieškos

Niekam ne paslaptis, kad lietuvių sutiksimė visame pasaulyje, o Jungtinėse Amerikos Valstijose lietuvių bendruomenė – didžiausia už Lietuvos ribų. Šįkart Miesto laikraštis kviečia šiek tiek pažvelgti į Detroito lietuvių bendruomenės gyvenimą ir pabandyti suprasti, kiek Lietuvos yra išlikę už Atlanto gyvenančiųjų širdyse.

Internetinis portalas

Informacinės visuomenės paslaugų teikimas vaikams

Rūta Malevskytė

Advokatė, duomenų apsaugos pareigūnė

Internetinė erdvė kelia vis daugiau iššūkių, susijusių su asmens duomenų tvarkymu, o asmens duomenų apsaugą reglamentuojančios teisės aktų nuostatos dažnai tiesiogiai nenurodo, kas atitinkamu atveju yra teisinga ar neteisinga, nurodomi tik pagrindiniai principai, pagal kuriuos patys duomenų valdytojai bei tvarkytojai konkrečiu atveju turi spręsti dėl asmens duomenų tvarkymo teisėtumo. Todėl natūralu, kad daug klausimų kyla ir kalbant apie nepilnamečių asmenų asmens duomenų tvarkymą.

Daugelis internetinių paslaugų yra laikomos informacinės visuomenės paslaugomis, net jei atlygis už jas gaunamas netiesiogiai iš galutinio vartotojo. Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatyme nurodyta, kad informacinės visuomenės paslauga – paprastai už atlyginimą elektroninėmis priemonėmis ir per atstumą individualiu informacinės visuomenės paslaugos gavėjo prašymu teikiama paslauga. Ir nors daugelis internetinių svetainių yra nemokamos, tačiau jos atitinka prieš tai minėtą informacinės visuomenės paslaugos apibrėžimą. Informacinės visuomenės paslaugos apima įvairių ekonominių veiklų, atliekamą prisijungus prie elektroninių ryšių tinklo, ypač prekių pardavimą internetu. Informacinės visuomenės paslaugos nėra vien paslaugos, dėl kurių sutartys sudaromos internetu, bet joms priskiriamos ir tos paslaugos, už kurias jų gavėjai nemoka, pavyzdžiui, informacijos teikimo internetu paslaugos, priemonės informacijos paieškai, prie jos prieiti, paslaugos, kurias sudaro informacijos perdavimas ryšių tinklais, prieigos prie ryšių tinklo suteikimas arba paslaugos gavėjo pateiktos informacijos pateikimas internete.

Asmens duomenis reglamentuoja BDAR

Tiek Lietuvoje, tiek ir visame pasaulyje vaikai informacinėmis technologijomis pradeda naudotis itin jauname amžiuje ir dažnai internetu naudojasi be suaugusiųjų priežiūros. Todėl kyla pavojus nepilnamečių asmens duomenų apsaugai. Pagal Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą (toliau – BDAR) asmens duomenys – bet kokia informacija apie fizinį asmenį, kurio tapatybė nustatyta arba kurio tapatybę galima nustatyti (pavyzdžiui, gyvenamosios vietos adresas, telefono numeris, vardas ir pavardė ir pan.). Kalbant apie informacinėmis technologijomis besinaudojančių nepilnamečių asmenų asmens duomenų tvarkymą, duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu duomenų subjektas davė sutikimą, kad jo asmens duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais konkrečiais tikslais. Tačiau pagal BDAR nuostatas vaiko, kuriam siūlomos informacinės visuomenės paslaugos, sutikimui yra taikomos tam tikros sąlygos – kai tai susiję su informacinės visuomenės paslaugų tiesioginiu siūlymu vaikui, vaiko asmens duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jei vaikas yra bent 16 metų amžiaus. Kai vaikas yra jaunesnis nei 16 metų, toks tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu tą sutikimą davė arba tvarkyti duomenis leido vienas iš vaiko tėvų (ar kitas tėvų pareigų turėtojas) ir tokiu mastu, kokiu duotas toks sutikimas ar leidimas. Lietuvos nacionalinis teisės aktas – Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas – numato žemesnę šio amžiaus ribą – 14 metų. Tai reiškia, kad jaunesniam nei 14 metų vaikui informacinės visuomenės paslaugos gali būti siūlomos tik esant jo tėvų arba globėjų sutikimui. Jei vaikui yra 14 metų ir daugiau, tai sutikimą išreikšti gali jis pats.

Nors BDAR nėra aiškiai įtvirtintos nuostatos, kad reikia stengtis patikrinti amžių, tačiau to reikalaujama netiesiogiai: jei vaikas duoda sutikimą nebūdamas pakankamo amžiaus, toks duomenų tvarkymas yra neteisėtas. Taigi, siūlant informacinės visuomenės paslaugas tiesiogiai vaikams, turi būti įsitikinta jų amžiumi ir tėvų sutikimo buvimu, kai jos siūlomos jaunesniems nei 14 metų amžiaus vaikams. Jei konkreti paslauga ar informacijos turinys nėra skirta jaunesniems nei tam tikro amžiaus vaikams, tai reikia imtis priemonių užtikrinti, kad naudojami amžiaus patikros mechanizmai būtų veiksmingi ir neleistų jaunesniems nei tam tikro amžiaus vaikams naudotis tam tikra informacinės visuomenės

paslauga. Europos duomenų apsaugos valdyba gairėse dėl sutikimo pabrėžia, kad dėl amžiaus patikrinimo neturėtų būti tvarkoma pernelyg daug duomenų (pavyzdžiui, gali būti netikslinga reikalauti, kad paslaugos užsakovas atskleistų savo gimimo datą), taip pat pagal pasirinktą duomenų subjekto amžiaus patikrinimo mechanizmą turėtų būti įvertinama ir siūlomo duomenų tvarkymo rizika. Europos Komisija rekomenduoja taikyti tokias amžiaus patikrinimo priemones kaip, pavyzdžiui, klausimo, į kurį vidutinis vaikas negalėtų atsakyti, pateikimas arba reikalavimas, kad nepilnamečiai nurodytų kurio nors iš savo tėvų elektroninio pašto adresą, kad šis galėtų pateikti savo rašytinį sutikimą.

Tačiau vargu, ar amžiaus patikros klausimas gali būti išspręstas vieninteliu visiems tinkančiu būdu. Europos duomenų apsaugos valdyba gairėse dėl sutikimo paaiškina, kad jeigu informacinės visuomenės paslaugos teikėjas galimiems vartotojams aiškiai nurodo, kad savo paslaugą siūlo tik asmenims nuo 18 metų ir nėra kitų tam prieštaraujančių įrodymų, ta paslauga nelaikoma tiesiogiai siūloma vaikui, todėl jam tokia pareiga įsitikinti vartotojų amžiumi nebūtų taikoma. Tačiau Airijos duomenų apsaugos komisija yra išreiškusi nuomonę, jog informacinės visuomenės paslaugos teikėjas negali atleisti savęs nuo pareigos vaikų amžiaus patikrinimo atžvilgiu, paprasčiausiai nurodydamas, kad jaunesni nei tam tikro amžiaus vaikai nėra laukiami tam tikroje platformoje ir (arba) paslaugoje.

Taigi galima teigti, jog kiekvienu konkrečiu atveju duomenų valdytojams, laikantis pritaikytosios ir standartizuotos duomenų apsaugos principų, tenka pareiga užtikrinti, kad vaikų teisės ir interesai būtų apsaugoti ir kad informacinės visuomenės paslaugos vaikams bus siūlomos tiesiogiai tik įsitikinus, kad jis yra sulaukęs 14 m. amžiaus, arba, esant jaunesnio amžiaus vaikui, – tik esant vaiko tėvų arba globėjų sutikimui.

Svarbu paminėti ir tai, kad kai vaikams tiesiogiai yra siūlomos informacinės visuomenės paslaugos, yra būtina atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą, kuris yra privalomas siekiant nustatyti, ar dėl vykdomo asmens duomenų tvarkymo kils didelė rizika duomenų subjektų (šiuo atveju – nepilnamečių asmenų) teisėms ir laisvėms. Būtent poveikio duomenų apsaugai vertinimas duomenų valdytojui ar tvarkytojui turėtų padėti nuspręsti, kokių veiksnių reikia imtis, kad būtų patikrintas vaiko amžius ir (ar) tėvų teisė pareikšti sutikimą vaiko vardu.

Kalbant apie tai, kokią informaciją nepilnamečiams apie jų asmens duomenų tvarkymą privalo pateikti paslaugų teikėjai, konkrečios nuostatos teisės aktuose nėra įtvirtintos. Todėl kiekvienas informacinės visuomenės paslaugų teikėjas savo privatumo politikoje vaikams turi pateikti tą pačią informaciją kaip ir suaugusiems, t. y. nurodyti, kokius asmens duomenis, kokiu tikslu ir teisiniu pagrindu tvarko, kiek laiko juos saugo, kam turi teisę perduoti ir kt. Tačiau svarbu, kad tokia informacija vaikams būtų pateikta glaustai, aiškiai ir jiems suprantama kalba.

Vaizdo stebėjimas mokyklos patalpose

Klausimų dėl nepilnamečių asmenų asmens duomenų tvarkymo teisėtumo kyla ne tik kalbant apie vaikų naudojimąsi informacinės visuomenės paslaugomis (internetinėmis svetainėmis, programomis, paieškos sistemomis, internetinėmis parduotuvėmis ir kitomis internetinio turinio paslaugomis (pvz., muzikos, žaidimų ir vaizdo įrašų paslaugomis)), tačiau ir kasdienėse situacijose – pavyzdžiui, sprendžiant, ar vaikai gali būti stebimi vaizdo stebėjimo kameromis mokykloje?

Advokatė Rūta Malevskytė

Asmeninio archyvo nuotr.

Paprasta gyvenimiška situacija – pamokų metu mokiniai neleistinai, nederamai elgiasi, trukdydami pamokos eigą arba apgadina mokyklos inventorių vaikų laisvalaikio erdvėse. Dalis tėvų su vaizdo stebėjimo kamerų įrengimu klasėje ar vaikų laisvalaikio erdvėse sutinka, kita dalis – ne. Tad mokyklos administracijai kyla klausimas, ar gali ugdymo įstaigos vykdyti vaikų vaizdo stebėjimą klasėse pamokų metu ar kitose vaikų laisvalaikio erdvėse pertraukų metu?

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija 2024-09-26 yra paskelbusi gaires „VAIZDO STEBĖJIMAS MOKYKLOSE“, kuriose paaiškina, jog vaizdo stebėjimas gali būti vykdomas tik laikantis su asmens duomenų tvarkymu susijusių principų, įtvirtintų BDAR 5 straipsnyje, ir kai toks asmens duomenų tvarkymas gali būti pagrįstas bent viena teisėta asmens duomenų tvarkymo sąlyga, numatyta BDAR 6 straipsnyje. Vaizdo stebėjimo atveju, dažniausiai taikomas BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktas, kuris nurodo, kad duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu tvarkyti duomenis būtina siekiant teisėtų duomenų valdytojo arba trečiosios šalies interesų. Tačiau ši sąlyga netaikoma, kai tokie duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės, dėl kurių būtina užtikrinti asmens duomenų apsaugą, yra už juos viršesni, ypač kai duomenų subjektas yra vaikas. Trumpai tariant, reikia įvertinti, ar mokyklos teisėtas interesas vykdyti vaizdo stebėjimą yra aukščiau duomenų subjektų (šiuo atveju – mokinių bei mokytojų) interesų.

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija yra nustatiusi asmens duomenų tvarkymo operacijų, kada privalo būti atliktas poveikio duomenų apsaugai vertinimas, sąrašą, į kurį vaizdo stebėjimo mokyklose kontekste patenka: asmens vaizdo duomenų tvarkymas, kai vaizdo stebėjimas vykdomas sveikatos priežiūros, socialinės globos, įkalinimo įstaigose ir kitose įstaigose, kuriose paslaugos yra teikiamos pažeidžiamiems asmenims; kartu su garso įrašymu. Taigi, prieš pradėdant vykdyti vaizdo stebėjimą mokyklos administracijai yra būtina atlikti poveikio duomenų apsaugai vertinimą.

Vaizdo stebėjimas mokykloje gali būti būtinas tik tuo atveju, jei numatyto tikslo taip pat negalima pasiekti kitomis priemonėmis. Todėl prieš įdiegdama vaizdo stebėjimo sistemą, mokykla privalo išnagrinėti ir įgyvendinti alternatyvias saugumo priemones. Tačiau mokykloje yra ir vietų, kuriose vaizdo stebėjimas yra draudžiamas. Vaizdo stebėjimas gali būti pateisinamas tik tose vietose, kur saugumas yra ypač svarbus, pavyzdžiui, prie mokyklų įėjimų ir išėjimų.

Teisininkas Petras Leonas ir Suvalkija

Benjaminas Mašalaitis

Sukanka 160 metų, kai 1864 m. lapkričio 16 dieną Marijampolės apskrityje, Leskavos kaime (dabar – Prienu r.), gimė Petras Leonas – teisininkas, Lietuvos Konstitucijos „konstruktorius“, modernios Lietuvos kūrėjas, ministras, palikęs ryškų veiklos pėdsaką ir Marijampolėje bei jos apylinkėse. Jo bendradarbis, profesorius Vaclovas Biržiška, taip apibūdino kolegą: „Kuklus, darbštus, nesistūmęs į visuomenės priekį, bet dirbęs vieną svarbiausiųjų tos visuomenės darbų“.

Jis augo net vienuolikos vaikų šeimoje (keturios mergaitės ir septyni berniukai) ir buvo pats jauniausias. Lietuviškai rašyti ir skaityti pramoko slaptoje kaimo mokykloje, vėliau mokėsi Naujamiesčio ir Šunskų pradžios mokyklose. Į Marijampolės gimnaziją mokytiis atvyko tuo metu, kai buvo trečdaliu prailginti jos rūmai, todėl pasisekė mokytiis naujoje klasėje. Gimnazijoje bendravo su šiais žymesniais bendraamžiais: Pranu Mašiotu, Petru Radzvičku, Antanu Vilkutaičiu-Keturakiu, Antanu Kriščiukaičiu-Aišbe, Juozu Stanaičiu; tiesa, ne visi buvo bendraklasiais. Kol mokėsi, jį išlaikė dvidešimt vieneriais metais vyresnis brolis kunigas Silvestras Leonavičius, pirmasis Suvalkijoje pradėjęs sakyti lietuviškus pamokslus. Petru mokslai sekėsi ir 1884 m. gimnaziją baigė sidabro medaliu.

Religingi tėvai sūnų norėjo matyti kunigu, tačiau jo kunigystė netraukė. Jis pasirinko studijas Maskvos universiteto gamtos ir matematikos fakultete, bet po metų perėjo mokytiis į teisės fakultetą ir daugiau specialybės pasirinkimo nekeitė.

Studijuodamas ir toliau aktyviai dalyvavo lietuviškoje veikloje, vasa-

ras leisdavo tik Suvalkijoje. Pirmieji jo politikos, ekonomikos ar sociologijos temų straipsniai pasirodė 1887 metais „Lietuviškame balse“, vėliau – „Varpe“, „Šviesoje“, „Lietuvos ūkininke“; dažniausiai pasirašinėjo P. Liūto vardu.

Pirmosios Lietuvos vyriausybės nuotrauka, 1918 m.; antras iš kairės – Petras Leonas
Lietuvos centrinis valstybės archyvas

Nustojus eiti „Aušrai“, buvo susirūpinta naujo lietuviško laikraščio leidimu. Vinco Kudirkos iniciatyva įvyko

pirmasis varpininkų suvažiavimas 1888 m. birželio 29 d. Marijampolės centre, viešbutyje „Varšuva“, kuriame buvo tartasi apie laikraščio įkūrimą. Oficialiai šis renginys buvo vadinamas Petrinėmis (valdžia draudė bet kokius politinius ar neaiškaus turinio susirinkimus), o petrams atstovavo būsimasis teisininkas ir mokytojas Petras Kriaučiūnas.

Pasitarime dar dalyvavo studentai K. Grinius, J. Kasakaitis, V. Kudirka bei pirmieji Suvalkijos inteligentai – mokytojas V. Palūkaitis, tarnautojas T. Franckevičius ir medikas A. Kronkaitis. Tokie suvažiavimai paprastai tęsdavosi vieną dieną, kokias 5–6 val. ir dalyvau-

rė, kad jis turėtų būti nepriklausomas. Tačiau atsirado ir skeptiškų nuomonių – iš kur imti pinigų?

Vienas iš šio slapto suokalbio dalyvių P. Leonas prisiminė: „Dėl laikraščio, būsimo „Varpo“, nieko realaus nesutarėme, būtent dėl jo leidimo, nes niekas negalėjo nurodyti, bent tenai nurodė lėšų šaltinio“.

Vis tik buvo žengtas žingsnis į priekį. K. Grinius prisiminimuose rašė: „Po kokių 2–3 valandų pasikalbėjimo buvo prieita prie to, kad po atostogų V. Kudirka praneš apie tą pasikalbėjimą varšuviečiams, o P. Leonas – maskviečiams“.

Šio įvyko atminimui 1937 m. birželio 29 d. buvusio „Varšuvos“ viešbučio pastato sienoje buvo atidengta memorialinė lenta. Kadangi dienos metu šią lentą uždengdavo atidarytos langinės, tai nedaugelis miestiečių ją įsidėmėjo.

Karo metais pastatas buvo sunaikintas. 1982 m. pašėsupyje, prie buvusios skerdyklos durų, paminklinę lentą surado kraštotyrininkai, o po septynerių metų ji buvo pritvirtinta prie pastato, kuris šioje istorinėje vietoje iškilio 1960 m.

1889 m. P. Leonas baigė universitetą ir varpininkų susirinkimą surengė Baltrušų kaime pas Lozoraičius. Praktiškai pasirinko Suvalkuose, bet caro valdžia lietuviui neleido nuolat dirbti gimtinėje. Tik 1906 m. grįžo į Lietuvą, bet nuo to laiko daugiausia dirbo Kaune. Vis tik į II Valstybės Dūmą šis aktyvus žmogus 1907 m. buvo išrinktas Suvalkų gubernijoje ir dar tais pačiais metais suorganizavo Lietuvos moterų suvažiavimą, kuriame taip pat vyravo suvalkietis.

„Sodros“ išmokų lapkričio kalendorius

„Sodra“ skelbia, kuriomis mėnesio dienomis bus mokamos įvairios išmokos:

Vaiko priežiūros: nuo lapkričio 15 d. iki mėnesio pabaigos.

Nedarbo: lapkričio 20 d. iki mėnesio pabaigos.

Vaiko išlaikymo: nuo lapkričio 25 d. iki mėnesio pabaigos.

Ilgalaikio darbo: per 10 d. d. nuo sprendimo priėmimo dienos.

Ligos: per 17 d. d. nuo visų dokumentų ir duomenų pateikimo.

Motinystės: per 17 d. d. nuo visų dokumentų ir duomenų pateikimo.

Tėvystės: per 5 d. d. nuo tėvystės atostogų pabaigos.

Šalpos: per kredito įstaigas – nuo lapkričio 12 d. iki mėnesio pabaigos; pristatymas į namus (Lietuvos paštas, „Bastaras“, „Rausidas“) – lapkričio 10–26 d.; atsiėmimas Lietuvos pašte – lapkričio 10–26 d.

Pensijų anuitetų: lapkričio 26 d.

Pensijų mokėjimo kalendorius – SPALIS

Swedbank:

•10 mėn. dieną – lapkričio 10 d.

•11 mėn. dieną – lapkričio 11 d.

•12 mėn. dieną – lapkričio 12 d.

Šiaulių bankas:

Marijampolės regiono gyventojams – lapkričio 11 d.

Luminor bank (buvęs DnB):

Marijampolės regiono gyventojams – lapkričio 7 d.

SEB:

Marijampolės regiono gyventojams – lapkričio 11 d.

Urbo bankas, Citadele, Luminor bank (buvęs Nordea), kitos kredito, mokėjimo įstaigos – lapkričio 11 d.

Atsiėmimas Lietuvos pašte, pristatymas į namus: lapkričio 10–26 d.

Svarbu!

Tiems, kam pensija pirmą kartą paskirta po 2012 m. vasario 29 d. ir gavėjai, kuriems pensijos 2011 m. gruodį arba 2012 m. rugsėjį mokėtos 27–28 d.:

Marijampolės regiono gyventojams – lapkričio 18 d.

„Sodros“ informacija

Svarbi informacija apie žemės mokestį

Dauguma žemės savininkų jau gavo pranešimus apie žemės mokestį. Šį mokestį būtina susimokėti iki lapkričio 15 dienos. Žemės mokesčio deklaracijas už 2024 metus galima peržiūrėti prisijungus prie Elektroninio deklaravimo sistemos (EDS).

Atkreipti dėmesį, kad klasikiniu paštu deklaraciją žemės savininkai gauna tik tokiais atvejais, kai nesinaudoja elektroninėmis paslaugomis arba elektroninėse sistemose nenurodę savo elektroninio pašto adreso. Deklaracija nesiunčiama ir žemės mokesčio mokėti nereikia, jei žemės mokesčio suma yra 2 eurai ar mažesnė.

Šiais metais Kauno, Marijampolės ir Alytaus apskrityse 237 tūkst. žemės savininkų apskaičiuotas beveik 19,2 mln. eurų žemės mokestis. Tame tarpe gyventojai turi sumokėti apie 16,2 mln. eurų, juridiniai asmenys – beveik 3 mln. eurų.

Žemės mokestis gali būti apmokėtas šiais būdais:

•Mano VMI;

•bankiniu pavedimu, nurodant žemės mokesčio įmokos kodą 3011;

•įmokų surinkimo vietose, pvz., pašto skyriuose, „Lietuvos spauda“ kioskuose, „Perlo“ terminaluose, MAXIMA LT kasose ir kitose vietose.

Norint apsilankyti VMI aptarnavimo padaliniuose, būtina išankstinė registracija VMI svetainėje arba numeriu +370 5 260 5060. Individualios konsultacijos dėl žemės mokesčio apskaičiavimo taip pat teikiamos šiuo telefonu. Identifikavęsi „Mano VMI“ naudotojai, paskambinę šiuo telefonu ir pasirinkę žemės mokesčio temą, gali sužinoti mokėtiną sumą, terminus ir įmokos kodą automatinio pranešimu, nelaukdami eilėje.

Visą aktualią informaciją apie žemės mokestį galima rasti interneto svetainėje www.vmi.lt, skiltyje „Domiuosi žemės mokesčiu“.

Kauno apskrities VMI vadovė Judita Stankienė komentaras

Kauno apskrities VMI vadovė Judita Stankienė VMI nuotr.

Informacinės visuomenės paslaugų teikimas vaikams

Atkelta iš 2 psl.

Tačiau Europos Sąjungos priežiūros institucijos laikosi griežtos pozicijos ir paprastai neleidžia vykdyti vaizdo stebėjimo: klasėse, laisvalaikio (poilsio) ir maitinimo erdvėse, sporto ir aktų salėse, tualetuose, dušuose ir rūbinėse.

Be to, mokyklos administracija privalo užtikrinti visišką skaidrumą dėl vaizdo stebėjimo tikslų ir apimties, gerbiant visų bendruomenės narių teisę į privatumą – t. y. ne tik mokinių, tačiau ir mokytojų. Todėl, jeigu mokyklos administracijos patvirtintuose vaizdo stebėjimą mokykloje reglamentuojančiuose dokumentuose yra deklaruojama, jog vaizdo stebėjimas įdiegtas siekiant turto, darbuotojų ir lankytojų apsaugos bei efektyvaus incidentų tyrimo, tai vaizdo įrašas negali būti panaudotas dar ir mokytojo darbo kokybei kontroliuoti.

Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija 2024-09-26 paskelbtose gairėse „VAIZDO STEBĖJIMAS MOKYKLOSE“ yra pateikusi tokius praktinius patarimus mokykloms svarstant dėl vaizdo stebėjimo vykdymo mokyklos teritorijoje:

- Įrengti vaizdo stebėjimo ženklus prie kiekvieno įėjimo į stebimą teritoriją, įskaitant visus atskirus mokyklos pastatus. Ženklo tik ties pagrindiniu įėjimu nepakanka;
- Ženklime turi būti nurodyta pagrindinė informacija apie stebėjimo tikslą ir duomenų valdytojo kontaktai;
- Išsamią informaciją apie vaizdo stebėjimą paskelbti mokyklos internetinėje svetainėje;
- Darbuotojus informuoti pasirašytinai, o mokiniams ir jų tėvams pranešti per elektroninį dienyną

ar kitas įprastas komunikacijos priemones;

- Periodiškai (pvz., mokslo metų pradžioje) priminti bendruomenei apie vykdomą vaizdo stebėjimą;
- Vaizdo įrašus saugoti tik būtina laikotarpį tikslui pasiekti. Vengti neriboto ar nepagrįstai ilgo saugojimo termino. Aiškiai ir konkrečiai nurodyti saugojimo laikotarpį;
- Turėti vaizdo stebėjimo politiką, kurioje būtų aiškiai apibrėžti visi procesai, susiję su vaizdo įrašų tvarkymu, duomenų apsauga ir asmenų teisėmis;
- Vykdyti periodinius atitikties patikrinimus, kurie gali būti atliekami per vidinius ar išorinius auditus, vertinant vykdomo vaizdo stebėjimo tikslą ir poreikį. Atnaujinti dokumentus, esant pasikeitimams;
- Rekomenduojama nuolat konsultuotis su paskirtu duomenų apsaugos pareigūnu.

Padangų keitimo sezonas: ką reikia žinoti?

Lietuvos klimatas yra labai įvairus ir sunkiai nuspėjamas. Bet koku atveju, vairuotojai turi būti pasiruošę, todėl reikalavimai padangoms keičiasi kartu su sezonais. Dar ne visi gyventojai žino, kur galima tinkamai utilizuoti susidėvėjusias ir nebereikalingas padangas.

Kelių eismo taisyklės numato, kad vasarinės padangos keičiamos į žieminės kiekvienais metais iki lapkričio 10 d.

Aplinkosaugininkai atkreipia dėmesį, kad net iki 80 proc. transporto priemonių dalių ir detalių galima perdirbti, todėl ragina naudotis numatytais atliekų sutvarkymo būdais.

Kur dėti senas padangas ir kitas automobilines atliekas

▲ Keičiant automobilių padangas autoservisuose, juose galima nemokamai palikti tiek padangų, kiek keičia.

▲ Pagal galiojančius įstatymus už padangų tvarkymą atsakingi padangų gamintojai ir importuotojai, pardavėjas turi pranešti pirkėjui, kad į padangos kainą jau įskaičiuotos ir jos sutvarkymo išlaidos. Taigi pirkėjas į prekybos vietą gali atvežti tiek nusidėvėjusių padangų, kiek pirkio.

▲ Panaudotos padangos, alyva, filtrai, aušinimo skysčiai, akumulatoriai ir kitos transporto priemonių priežiūros ir remonto atliekos iš gyventojų nemokamai surenkamos stambiųjų atliekų surinkimo aikš-

telėse, tame mieste, kur gyventojas yra registruotas. Kitų regionų gyventojams šių atliekų surinkimas yra mokamas.

▲ Neribotais kiekiais automobilines atliekas galima priduoti atliekų tvarkytojams, bet ši paslauga gali būti mokama.

▲ Veiklos vykdytojas (pvz., automobilių servisas) privalo priimti visas transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto veiklos metu susidariusias nepavojingasias ir pavojingasias atliekas. Jas gražinti transporto priemonės savininkui ar naudotojui draudžiama. Šis punktas netaikomas pakartotiniam naudojimui tinkamoms detalėms.

▲ Senas padangas ar jų atliekas galima perduoti turintiems teisę jas tvarkyti atliekų tvarkytojams, kuriuos rasite viešame atliekų tvarkytojų valstybės registre (ATVR). Šios paslaugos yra mokamos. Atkreipiame dėmesį, kad tiek autoservisai, tiek padangų prekybos vietos surinktas iš vairuotojų padangas turi priduoti teisėtiems atliekų tvarkytojams.

Marijampolės regiono vairuotojai kasmet po 5 naudotas padangas gali nemokamai atiduoti ir į Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centro administruojamas didelių gabaritų atliekų surinkimo aikšteles. Marijampolės savivaldybėje tokios aikštelės yra dvi, viena – Vokiečių g. 10, kita – Uosinės k. 4. Tokias aikšteles taip pat turi ir kitos apskrities savivaldybės.

Gyventojams griežtai draudžiama senas padangas deginti, mesti į mišrių komunalinių atliekų konteinerius, palikti šalia jų ar kitose tam neskirtose vietose. Aplinkosaugininkai už tokius nusižengimus skiria pinigines baudas. Baudos už į aplinką išmestas atliekas numatytos Administracinių nusižengimų kodekso 247 straipsnyje. Baudos dydis gali svyruoti nuo 30 iki kelių tūkstančių eurų, priklausomai nuo atliekų kiekio ir nuo to, ar išmestos atliekos pavojingos, ar ne.

Taip pat gali būti skaičiuojama ir aplinkai padaryta žala. Tais atvejais, kai padangos deginamos, skiriama bauda ir skaičiuojama aplinkai padaryta žala.

Aplinkos ministerija kviečia gyventojus, pastebėjusius senomis padangomis aplinką teršiančius asmenis, apie tai nedelsiant pranešti bendruoju pagalbos telefonu 112.

Aplinkos apsaugos departamento ir MAATC informacija

Marijampolės parkuose – naujovė: interaktyvūs žaidimų stalai

Aistė Uckutė

Marijampolė tampa dar modernesniu miestu. Nuo šiol miesto gyventojai ir svečiai galės mėgautis nauja, interaktyvia pramoga – išmaniaisiais stalais. Tai pirmoji tokia iniciatyva Lietuvoje, kuri suteiks galimybę visiems norintiems pasinerti į įdomių žaidimų pasaulį pasivaikščiavimo parke metu.

Vytauto Didžiojo ir Pašešupio parkai tapo dar patrauklesni – čia įrengti modernūs stalai, kurie kviečia visus prisėsti ir išbandyti jėgas. Projekto idėją „KURK Marijampolei“ programoje pateikė Marijampolės turizmo informacinis centras „SMART Marijampolė“. Marijampolės savivaldybės vicemerė Agnė Pavelčikienė sako, kad miestas yra jaunas, tačiau atviras visoms idėjoms, todėl abejonių dėl šio projekto įgyvendinimo nekilo. „Manau, kad tikrai reikia, nes marijampoliečiai tikrai yra pamėgę interaktyvų stendą, kuris yra Poezijos parke, tikrai juo labai dažnai naudojasi. Na, ir buvo tokia idėja turėti du stalus kituose

parkuose, kuriuose dar nieko išmanaus kol kas neturėjome“, – pasakoja A. Pavelčikienė.

Interaktyvių įrenginių ekranai pritaikyti lietimui, jie skirti mėgautis žaidimais tiek individualiai, tiek su draugu ar praeivių dviese. Žaidimų pasirinkimas platus: šaškės, šachmatai, UNO kortų žaidimas, dėlionės ir daug kitų. Marijampolės savivaldybės vicemerė sako, kad bus stebima, ar ši iniciatyva pasiteisins ir viliasi, kad šią pramogą marijampoliečiai ir miesto svečiai pamėgs. A. Pavelčikienės teigimu, neatmeta galimybės, kad panašių įrenginių mieste ateityje galėtų atsirasti ir daugiau.

Marijampolės savivaldybės administracijos nuotr.

Išmaniųjų stalų atsiradimo projektui skirta apie 24 tūkstančiai eurų. Viliamasi, kad šiuos naujus parko įrengimus pamils visi ir jie bus naudojami atsakingai pagal paskirtį.

Vyks perspėjimo ir informavimo sistemos patikrinimas

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas 2024 m. lapkričio 13 d. organizuoja gyventojų perspėjimo sirenomis sistemos patikrinimą.

Šio patikrinimo metu nuo 11 val. 52 min. visoje šalies teritorijoje bus įjungiamos sirenos, o 11 val. 55 min. per Lietuvos nacionalinį radiją ir televiziją bus pateikiama informacija gyventojams. Marijampolės apskrityje informacija bus skelbiama ir per radijo stotį „Kapsai“.

Taip pat gyventojams per Gyventojų perspėjimo ir informavimo sistemą (GPIS) ir mobiliuosius telefonus bus siunčiami pranešimai

Vykdomo patikrinimo metu prašome gyventojų laikytis rimties, nekelti panikos, užtikrinti normalų darbo ritmą.

Marijampolės savivaldybės administracijos informacija

VMVT primena, kuo skiriasi produktų ženklinimas

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba dažnai sulaukia klausimo: kuo skiriasi produktų ženklinimas „Tinka vartoti iki...“ ir „Geriausias iki...“? Vartotojams primenama:

„Tinka vartoti iki...“ užtikrina maisto saugą – kad išvengtumėte susirgimų, nevartokite šio maisto pasibaigus terminui.

„Geriausias iki...“ siejamas su maisto kokybe – vartokite tokį produktą iki nurodytos datos. Įsitikinus jo saugumu, galima vartoti ir po šio termino pabaigos, tik produktas, gali būti nebe toks kokybiškas. Įsitikinti, kad produktas, pažymėtas terminu „Geriausias iki...(data)“, dar tinkamas vartoti, rekomenduojama laikantis vadinamos trijų „P“ taisyklės – pažiūrėti, pauostyti, paragauti.

VMVT informacija

Moksleivių rudens atostogos – jaunųjų šaulių stovyklose

Greta Paulevičiūtė

Bene tūkstantis jaunuolių visoje Lietuvoje rudens atostogas praleido ne namuose – jauniems šauliams praėjusią savaitę buvo stovyklų metas. Kol vieni tobulino išgyvenimo įgūdžius, rengė stovyklas gamtoje, Marijampolėje vyko visiškai nauja Lyderystės ugdymo stovykla.

Lietuvos šaulių sąjungos Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės vado pavaduotoja Vytė Kazelytė pasakoja, kad dauguma jaunuolių vadovavimo patirties ir žinių semiasi iš jau esamų vadų, tačiau ne visada ta patirtis būna teigiama ir teisinga. Dėl šios priežasties ypač svarbu ugdyti jaunuosius lyderius, kurie kartu su savimi atsineštą tinkamą vadovavimo žinias ir atsakomybę.

„Su laiku vis labiau pastebiu, kad vadovaujant padaliniui, kuo toliau tuo mažiau lieka „žmogiškumo“ vadovaujant. Didelė dalis jaunimo, gavę būrio vado pareigybę, pamiršta, kad patys buvo paprasti jaunieji šauliai ir „užriečia nosį“, nes jis jau ne paprastas – jis vadas, o taip neturėtų būti. Todėl nusprendžiau surengti stovyklą vadams, kad atsirastų supratimas, kad buvimas būrio vadu – ne tik pareigybinis anksiuvas ant krūtinės, bet ir atsakomybė“, – pasakoja V. Kazelytė.

Su jaunaisiais šauliais dirbanti V. Kazelytė pasakoja, kad dažnai pastebi atvejų, kuomet vadai galvoja, jog tik rėkiant visi paklus ir darys, kas liepta, tačiau svarbu suprasti, kad yra ir kitokių metodų. Toks šios Lyderystės ugdymo stovyklos tikslas ir buvo – supažindinti plačiau apie metodus ir įgyvendinti supratimą, kad kuriant komandą galima pasiekti kur kas geresnių rezultatų.

„Stovyklos programa sudaryta pagal Sausumos pajėgų Majoro Juozo Lukšos mokymo centro vedamą vadybos kursą, tik pabandžiau jį adaptuoti jauniems šauliams, kurie yra būrių vadai arba potencia-

lūs tokiais būti“, – pasakoja Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės vado pavaduotoja.

Stovyklos metu jaunuoliai susipažino su vadovavimo stiliais, mokėsi efektyvaus bendravimo, pagarbos pašnekovui, klausymosi meno. Susipažino su motyvacijos klasifikacija, išankstiniais nusistatymais, išorine ir vidine motyvacija, jos pritaikymo būdais. Taip pat daugiau sužinojo apie tai, kaip svarbu atliekant užduotis atkreipti dėmesį į darbo sąlygas, funkcionalumo sąlygas, kaip turėtų būti pateikiamos užduotys padaliniui.

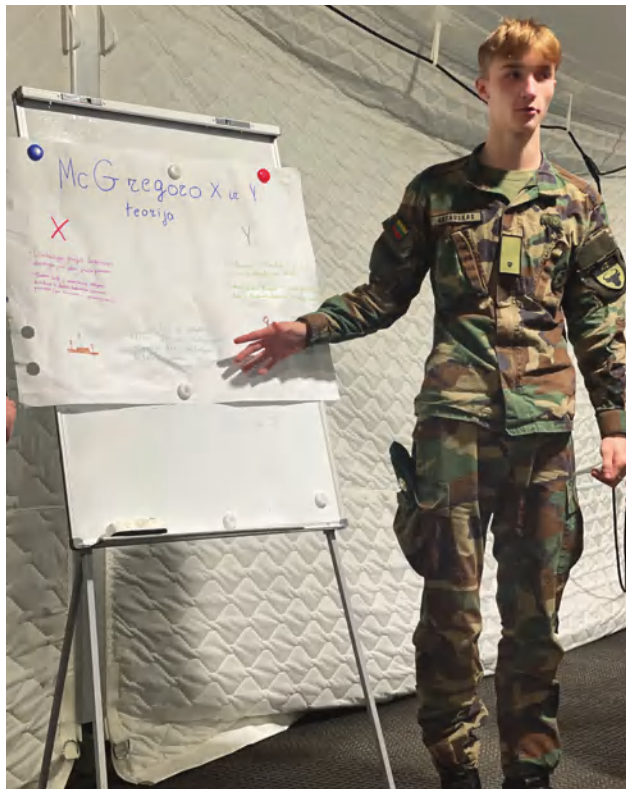
Marijampolėje stovykla vyko vieną dieną, tačiau ateityje planuojama, kad kursas plėsis ir jaunieji šauliai stovyklose turės galimybę dar labiau įsigilinti į kiekvieną temą.

Šaulių sąjungos nuotrauka

yra prisijungusi jau treči metai, tačiau su jaunaisiais šauliais pradėjo dirbti anksčiau, kuomet būdavo kviečiama į jaunųjų šaulių stovyklas kaip instruktorė.

„Darbas su jaunimu vargina, tačiau ir yra fantastiška. Tai ir varginanti, ir daug atsakomybių turinti veikla, tačiau geros vaikų emocijos ar pasiekimai iškart priverčia pamiršti prieš tai buvusius sunkumus. Darbas su jaunimu man reiškia labai daug, ypač žinant, kad mano įdėtas darbas padeda ugdyti dorą, atsakingą ir pilietišką jaunuolį“, – sako pašnekovė.

Šaulių sąjungos nuotrauka

„Tikrai yra svarbių temų, kurias būtina dėstyti, tačiau per vienos dienos kursą fiziškai neįmanoma suspėti. Todėl ateityje atsiras daugiau temų ir ilgesnis kurso laiko tarpas“, – teigia V. Kazelytė.

Jaunųjų šaulių būreliai veikia daugelyje Lietuvos rajonų. Jaunuoliai į būrelius priimami nuo 11 metų ir būna rengiami pagal 4 pakopų programą, kur įgyja tiek teorinių, tiek praktinių žinių plačiu įvairiausių temų spektru – nuo karybos, Lietuvos istorijos iki sveikos gyvensenos. Išlaikę gebėjimų egzaminą, gausna tai liudijantį sertifikatą ir anksiuvą.

Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės vado pavaduotoja V. Kazelytė pasakoja, kad prie Šaulių sąjungos

Šaulių sąjungos nuotrauka

Šaulių sąjungos nuotrauka

Choras „Aukuras“ kviečia į koncertą Marijampolėje

Klaipėdos mišrus choras „Aukuras“ įkurtas 1993 metais choro dirigentų Alfonso Vildžiūno ir Vladimiro Konstantinovo iniciatyva.

2022-ųjų rudenį „Aukuro“ meno vadovu tapo dirigentas ir pedagogas Tomas Ambrozaitis.

Tomas yra Klaipėdos valstybinio muzikinio teatro vyriausiasis dirigentas, taip pat Klaipėdos berniukų ir jaunuolių choro „Gintarėlis“ vadovas. Jis ne kartą buvo Lietuvos dainų šventės dainų dienos vyriausiuoju dirigentu, yra tarptautinio velykinės muzikos festivalio „Resurrexit“ Šiauliuose meno vadovas. 2017 m. už nuopelnus Klaipėdos miesto švietimui ir kultūrai T. Ambrozaitis apdovanotas Karalienės Luizės medaliu.

Daugiau nei dvi dešimtys profesionalių dainininkų vienijantis „Aukuras“ yra atviras įvairių stilių, žanrų ir epochų muzikai, repertuaras apima daugiau nei 500 metų siekiančius muzikos stilius. Bažnytinė muzika užima ypatingą vietą, ją choras atlieka ypač subtiliai, skoningai ir jautriai.

2024-11-10 koncertui Marijampolėje choras atrinko savo mylimas, iš žmogaus balso gimstančias ir iš širdies į širdį plaukiančias giesmes.

Užsakytas turinys

MARIJAMPOLĖS ŠV. ARKANGELO MYKOLO BAZILIKA
Lapkričio 10 d. po 12.00 val. Šv. Mišių

Klaipėdos mišraus choro
AUKURAS

SAKRALINĖS MUZIKOS KONCERTAS

Choro meno vadovas ir dirigentas Tomas Ambrozaitis
Koncertmeisterė Aušra Valentienė

KONCERTAS NEMOKAMAS. MALONIAI KVIEČIAME APSILANKYTI

XXV Klaipėdos kultūrinis
mišrus festivalis
„Džiugankim...
Aleijsa, 2024“

Finansinis rėmėjas

Partneriai

Marijampolės Šv. Vincento
Pauliečio parapija

Informaciniai rėmėjai
Savašrotis
Marijampolės
Televizija

UŽ MIESTO

Lietuvių keliai į Ameriką: karas, meilė, laimės paieškos

Gintarė Sabaliauskienė

Niekam ne paslaptis, kad lietuvių sutiksime visame pasaulyje, o Jungtinėse Amerikos Valstijose lietuvių bendruomenė – didžiausia už Lietuvos ribų. Šįkart Miesto laikraštis kviečia šiek tiek pažvelgti į Detroito lietuvių bendruomenės gyvenimą ir pabandyti suprasti, kiek Lietuvos yra išlikę už Atlanto gyvenančiųjų širdyse.

Iš Lietuvos išginti karo ir gyvenimą nugalėję už tūkstančių kilometrų nuo Tėvynės, tačiau meilę ir ilgesį Lietuvai širdyse besinešiojantys iki šiol. Tokie yra Teresė Vaitkūnaitė (iš Matlaukio kaimo Vilkaviš-

Jonas Švareckas

čio rajone, JAV gyvena 75 metus), Jonas Švareckas (iš Kybartų, JAV gyvena 72 metus), Vytenis Radzevičius (iš Vilkaviškio, JAV gyvena 75 metus).

Teresė sako dar vis pagalvojanti apie grįžimą į Lietuvą, perduoda šilčiausius linkėjimus Juozui Olekui ir savo giminėms Vilkaviškyje, Kaune, Trakų Vokėje. O štai Jonas ir Vytenis atviri: „Iki pandemijos apsilankydavome Lietuvoje, patiktų ten gyventi, labai graži Lietuva, bet mūsų tėvai jau mirę čia ir mūsų likimas jau čia...“

Paklausus, kas jiems visiems svarbiausia, galvojant apie Lietuvą, visi iš karto ir vienbalsiai sako: „Kad liktų nepriklausoma, kad neateitų tas velnias... Mes matėm, kaip rusai atėjo pirmą kartą ir ką jie darė,

Vytenis Radzevičius

tai neduok Dieve... Mes čia kasdien meldžiamės, kad Lietuva liktų laisva.“

O štai lietuvių šeimose, bet jau Amerikoje gimę ir užaugę bei lietuviškai puikiai kalbančios Laura Alkevičius ir Daiva Rugieniūtė sako: „Kai augome, tėvai su mumis kalbėjo vien tik lietuviškai, vesdavo mus į šeštadieninę lietuvių mokyklą, chorą, lietuvių skautų organizaciją. Lietuviškas puoselėjimas visada buvo prioritetas.“ Dabar Lietuvoje moterys apsilanko tik kaip svečiai ir joms didžiausią išpūdį visuomet palieka Lietuvos gamta ir senos kaimų sodybos. Tačiau gyvenimai jau, žinoma, sukurti svetur ir Lietuva, nors mylima, bet tolimesnė...

Visiems lietuviams ir lietuviškų šaknų turintiems čia visuomet atvira lietuvių bendruomenė.

Detroito lietuvių bendruomenės pirmininkė Rigonda Savickienė, gimusi ir užaugusi Klaipėdoje, nuo 2002 m. gyvena JAV. Ji – viena iš tų, kuriuos į Ameriką atvedė meilė. Vyras – lietuvių kilmės, bet gimęs

Rigonda Savickienė

ir užaugęs Detroito. Todėl nuo pat atvykimo Rigonda aktyviai įsiliejo į vietos lietuvių bendruomenės gyvenimą. Nes, sako, iš pradžių svetimoj šaly tikrai nėra lengva, o bendruomenė labai padeda.

Šiuo metu Detroito lietuvių bendruomenė vienija apie 300 šeimų. Tarp jų – gydytojai, verslininkai, mokytojai, tarnautojai, įvairiausių kitų profesijų žmonės. Galima sakyti, kad lietuvius į Ameriką atvedė arba karas, arba meilė. Na, dar – laimės paieškos.

Lietuviai čia keliavo bangomis. Vadinami „trečia-bangiai“ – čia atvažiavę jau po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo. „Antrabangiai“ – bėgę po II pasaulinio karo ir pirmoji lietuvių banga, Amerikoje šaknis įleidę po I pasaulinio karo.

Po karų į JAV iškeliavusių lietuvių emigracijos priežastys aiškios. Iš nepriklausomos Lietuvos žmonės emigravo vedini meilės arba ieškodami geresnio gyvenimo. „Nebūtinai visi tai pasiekė, tačiau tikrai ne piniguose laimė“, – sako R. Savickienė, tuo pačiu akcentuodama vietinės lietuvių bendruomenės svarbą, išlaikant lietuviškumą. „Visiems mums čia tai labai svarbu. Svarbu, kad vaikai mokytųsi ir kalbėtų lietuviškai, pažintų, žinotų ir išlaikytų lietuviškas tradicijas.“

Šioje bendruomenėje veikia šeštadieninė lietuvių mokykla ir darželis, visada iškilmingai švenčiama Vasario 16-oji, minima Sausio 13-oji ir kitos Lietuvai ir lietuviams svarbios datos. Žinoma, vienija ir tikėjimas: kiekvieną sekmadienį žmonės renkasi Dievo apvaizdos lietuvių bažnyčioje lietuvių kalba laikomose mišiose, po kurių tradiciškai susėda bendriems pietums, kurių meniu – išskirtinai lietuviškas (cepelinai, bulvių plokštainis, šaltibarščiai ir kt.).

Teresė Vaitkūnaitė

Laura Alkevičius ir Daiva Rugieniūtė

Detroito lietuvių bendruomenė atvira lietuviams ir turintiems lietuviškų šaknų

Amerikos lietuvių sako: būdamas toli, pradedi Tėvynę mylėti stipriau...

Dievo apvaizdos bažnyčioje kas sekmadienį aukojamos mišios lietuvių kalba

Lietuvių mokyklėlėje vaikai mokomi kalbos ir tradicijų

Šeštadieninio lietuvių darželio grupė

Ne visi JAV įsikūrę lietuvių dažnai grįžta į Lietuvą, bet kiekvienas grįžimas yra didžiulė nostalgija, – pasakoja žmonės. „Kiekvienąkart apsilankius Lietuvoje, o po to grįžus į JAV, atrodo, kad dalelė tavęs kaskart lieka Tėvynėje. Būdamas toli, tu pradedi kitaip jausti, pradedi Tėvynę idealizuoti ir mylėti stipriau...“

Gintarė Sabaliauskienės nuotraukos

SVEIKATA

Ruduo ir plaukų slinkimas: ką verta žinoti?

Ar pastebėjote, kad rudenį plaukai ima slinkti labiau nei įprastai? Tai gali atrodyti neraminančiai, bet iš tiesų rudenišnis plaukų slinkimas yra gana įprastas reiškinys!

Kodėl plaukai slenka rudenį?

Sezoninis plaukų augimo ciklas. Mūsų plaukai natūraliai pereina tris augimo fazes – augimo, pereinamojo ir slinkimo. Vasarą plaukai aktyviau auga, kad apsaugotų galvos odą nuo UV spindulių, bet rudenį šis natūralus „apsauginis sluoksnis“ mažėja. Dėl šios priežasties po aktyvaus vasaros augimo ciklo rudenį daugiau plaukų pereina į slinkimo fazę.

Šviesos trūkumas. Rudenį sumažėjus saulės šviesos, keičiasi organizmo hormonų balansas. Melatoninas – miego hormonas, kuris reguliuojasi šviesos ir tamsos ciklais – taip pat turi įtakos plaukų augimui. Kai saulės mažiau, melatonino kiekis gali pakilti, o tai gali trumpam sulėtinti plaukų augimą.

Stresas ir perėjimas iš vasaros į rudenį. Rudenį gyvenimo ritmas dažnai tampa intensyvesnis – grįžtame prie darbų, mokslo, galime patirti daugiau streso. Stresas gali skatinti plaukų slinkimą ir pabloginti jų būklę.

Vitaminų ir mineralų pokyčiai. Po vasaros daugeliui žmonių sumažėja vitamino D kiekis, o jis labai svarbus plaukų augimui. Taip pat mažėja ir kitų maistingųjų medžiagų, reikalingų plaukams: B grupės vitaminų, cinko, geležies. Dėl to plaukų šaknys gali nusilpti, o plaukai – lengviau iškristi.

Plaukų slinkimas gali būti laikomas gausiu, kai pastebite, kad netenkate daugiau nei 100 plaukų per dieną. Svarbu atkreipti dėmesį į šiuos požymius:

- Didelių plaukų kuokštų aptikimas po plovimo ar šukavimo.
- Ryte randate plaukų ant pagalvės.
- Retėjanti plaukų linija, pastebimai mažesnė plaukų apimtis.
- Plikimo zonų atsiradimas (ypač ant smilkinių ir viršugalvyje).

Rudens ir žiemos sezono metu verta pasirūpinti ne tik plaukų, bet ir galvos odos priežiūra

Vaistininkai išskiria keletą priemonių, kurios gali padėti galvos odai „atsilaikyti“ žvarbiuoju metų laiku.

Norintiems išbandyti „namines“ priemones, rekomenduojama pirmiausia pasitikrinti lentynų turinį. Pavyzdžiui, kokosų aliejus gali padėti suteikti plaukams švelnumo ir žvilgesio bei palengvinti šukavimą: pakanka porą kartų per savaitę nedidelį jo kiekį įtrinti į plaukus, palaikyti 10 minučių ir išskalauti.

Išsausėjusiems plaukams puikiai tinka ir bananų bei alyvuogių aliejaus duetas, padedantis sureguliuoti galvos odos pH ir taip sustiprinti natūralią plauko apsaugą. Norint palepinti plaukus šiomis priemonėmis, galima greitai ir paprastai pagaminti plaukų kaukę: jai prireiks vieno sunokusio banano ir šaukšto alyvuogių aliejaus. Bananą sutrinkite, kad jis pavirstų į tirštą, vientisą tyrę, o tuomet į ją įpilkite šaukštą alyvuogių aliejaus ir gerai išmaišykite. Taip gausite kremos konsistencijos kaukę, kurią rekomenduojama paskirstyti ant plaukų ir palaikyti 10–15 minučių, o po to – nuskalauti.

Vaistininkai taip pat primena apie maistingus kiaušinių trynius, kuriuose gausu vitaminų, didinančių plaukų atsparumą žalingam šaltčio poveikiui.

Rekomenduojama nepamiršti ir vitaminų. Pavyzdžiui, biotinas yra B grupės vitaminas, skatinantis sveiką plaukų augimą ir galintis padėti išvengti plaukų retėjimo bei slinkimo. Vitaminas D būtinas sveikiems plaukų folikulams. Būtent šio vitamino trūkumas gali sukelti plaukų retėjimą ir slinkimą. Labai svarbi ir geležis, kuri reikalinga raudoniesiems kraujo kūneliams, atsakingiems už deguonies ir maistingųjų medžiagų pernešimą į galvos odą. Dėl jos trūkumo gali slinkti plaukai. Cinkas yra dar viena medžiaga, būtina galvos odos sveikatai palaikyti ir sveikų plaukų augimui skatinti.

Užsakytas turinys

MIESTO

Laikraštis

Platinimo vietos

Marijampolės autobusų stotis (Stoties g. 2B)	Marijampolės savivaldybės administracija (J. Basanavičiaus a. 1)
Marijampolės ligoninė (Palangos g. 1)	Marijampolės TV biuras (Gedimino g. 11)
Marijampolės P. Kriaučiūno viešoji biblioteka (Vytauto g. 22)	Marijampolės apylinkės teismas (Kauno g. 8)
Marijampolės P. Kriaučiūno viešosios bibliotekos Draugystės padalinys (Draugystės g. 5)	Universalinė parduotuvė „Gulbė“ (J. Basanavičiaus a. 10)
Marijampolės Trečiojo amžiaus universitetas (Vytauto g. 47-106)	„Statybos ir ūkio prekės“ (Klaipėdos g. 1A)
Maisto prekių parduotuvė (Mokolų g. 59)	Puskelniai – parduotuvė „Aibė“ (Plytinės g. 10, Puskelniai k.)
„Gubojos vaistinė“ (R. Juknevičiaus g. 72)	Kavinė „Torino date“ (R. Juknevičiaus g. 9, Marijampolė)
Baraginė – parduotuvė (Baraginės g. 2, Baraginės k.)	Rezidencija „Grįžulo ratai“ (Naujoji g. 10, Kantališkių k.)
Sasnava – parduotuvė „Aibė“ (Sūduvos g. 46C, Sasnava)	Igliškėliai – parduotuvė „Aibė“ (Tvenkinio g. 2, Igliškėliai)
Netičkampis – parduotuvė „Aibė“ (Šešupės g. 1 Netičkampio k.)	Patašinės kaimo biblioteka (Nausupės skg. 4, Patašinės k.)

BIURO SPEKTRAS

- ▶ Biuro prekės
- ▶ Mokyklinės prekės
- ▶ Dailės prekės

GEDIMINO G. 9, MARIJAMPOLĖ
+370 624 53097
PREKYBA.BIUROSPEKTRAS@GMAIL.COM

- ♦ Turite naujieną?
- ♦ Žinote apie svarbų įvykį?
- ♦ Pastebėjote įdomų reiškinį?
- ♦ O galbūt norite pasidalinti džiaugsmu, dėkingumu ar problema?

BENDRAUKIME!

♦ Kartu dar plačiau atspindėsime bendruomenės gyvenimą, interesus ir skleisime žinių skirtingais sklaidos kanalais. Tai, kas svarbu Jums, rūpi ir mums!

Susisiekite:
+370 679 51 451,
redakcija@mmm.lt

Pagaminta „Pastelės namuose“

J. Jablonskio g. 2A, Marijampolė

Marijampolėje įsikūrusiose socialinėse dirbtuvėse, vienijančiose psichikos ir proto negalią turinčius asmenis „Pastelės namai“, jūs galite įsigyti dekoracijų, žaidimų ir kitų gaminių, kuriuos pagamino socialinių dirbtuvių dalyviai.

Įsigydami bet kurį gaminį, jūs prisidedate prie socialinių dirbtuvių misijos – suteikti sparnus skrydžiui.

Reikia didesnio kiekio? Ar kitokių spalvų? O galbūt turite idėją, bet nerandate kas ją galėtų pagaminti?

Kreipkitės! „Pastelės namų“ dalyviai bus labai laimingi sulaukę tokių Jūsų užklausų!

Agnė **+370 656 90040**
Ramona **+370 633 31434**
info@pastelesnamai.lt

5G NERIBOTAI

Neriboti pokalbiai Lietuvoje Neriboti SMS Lietuvoje Neriboti pokalbiai ES/EEE Neriboti SMS keliaujant ES/EEE Neriboti duomenys Lietuvoje 20 GB duomenų ES/EEE 1000 min. tarptautinių skambučių į ES/EEE 1000 tarptautinių SMS į ES/EEE 5G ryšys 12€	www.mobris.lt
10€ 5G 20 Neriboti pokalbiai Lietuvoje Neriboti SMS Lietuvoje 20 GB 5G interneto Neriboti pokalbiai ES/EEE Neriboti SMS keliaujant ES/EEE Iš jų 15GB duomenų visoje ES/EEE 5G ryšys	
6,90€ 5G 1 Neriboti pokalbiai Lietuvoje Neriboti SMS Lietuvoje Neriboti pokalbiai ES/EEE Neriboti SMS keliaujant ES/EEE 1GB duomenų visoje ES/EEE	

Nepermokėkite už mobilųjį ryšį!

PARDUODAMA

Alksnis – beržas, ąžuolas, uosis, skroblas, mišrios.
Suvalkijoje pristato nemokamai.
Tel. +370 675 16 005.

SIENŲ ŠILTINIMAS

į oro tarpus
Tel. 8 696 42 020

Marijampolės Internetinis Miesto
Televizija portalas laikraštis

AKINIAI UŽ

39 EUR.

MARIJAMPOLĖ, KĖSTUČIO G. 4,
Mob. +37065093367

DOVANOJU naują klausos aparatą.

Tel. +37064604605

PROTO MANKŠTA

Kiekviename atsakyme pakeiskite po vieną raidę

- 1.Natūralus arba dirbtinis vandens telkinys.
- 2.Pajūrio žemumų dalys, užliejamos per aukščiausius potvynius.
- 3.Energingo, griežto ritmo muzikos kūrinys.
- 4.Nesantaika, rietenos, vaidai.

1						
2						
3						
4						

– karštas

Atsakymai: Martos – maršos – maršas

- 1.Sunki užkrečiama liga, sukeliama *Yersinia pestis* bakterijų.
- 2.Valstybių ar kitų subjektų varžymasis ar politikos tęsimas naudojant ginkluotą jėgą.
- 3.Miestas Butane, rajono administracinis centras.
- 4.Oficialus dokumentas, patvirtinantis jo turėtojo asmens tapatybę ir pilietybę.

Pagalvokite ir atsakykite:

Pirmoji lietuviškoji jūros šventė, nors ir nedidelė bei kukli, įvyko ne Klaipėdoje. Kadangi atsakymą jau pasufleravome, tai nesunkiai nurodysite bažnytikaimį, kuriame pirmąkart buvo surengta ši pramoga.

„šventė“
Atsakymas: Šventoji; klausime yra žodis

1						
2						
3						
4						

pasas

Atsakymai: Maras – karas – Paras –

Spręskite kryžiažodį ir laimėkite prizus!

Išspręskite kryžiažodį ir siųskite atsakymus el. paštu redakcija@mmm.lt arba įmeskite į redakcijos pašto dėžutę, esančią adresu Gedimino g. 11, Marijampolė. Siųsdami atsakymus, nepamirškite nurodyti savo vardo, pavardės ir telefono numerio. Burtų keliu išrinksime vieną nugalėtoją, kuriam atiteks MMM atributika.

Atsakymų laukiame iki 2024 m. lapkričio 18 d.

Traktorius su verstuvu priekyje žemėms lyginti

Saulės sistemos planeta

Deguonies atmaina

Grožio mėgėjas, garbintojas

Vaisių ... orgazmui yra labai didelė

Rašytoja ... Jasiūnaitė

Org. junginys, turintis 8 anglies molekules

Festivalis „Pop ...“

Kartumas, kartėlis

Nacija

Klanas, bala

Automatinis ginklas, kuriuo šaudo ma serijomis

Kalbos žodžių visuma

Žaismingas vaidinimas su muzika ir šokiais

„Universitetas“ pagarbiamai – alma ...

Instruktyvus, nurodymas, pamokymas

Spjauk per petį ... kartus

Automobilio „Fiat“ modelis

Stilistė ... Valentaitė

Prapuolė, dingo

Aktorė ... Džesika Parker

Dainininkė ... Starošaitė

17-oji graikų abėcėlės raidė

Japonų lyrikos žanras

Omano kodas

Komedija „Porelė iš ... miesto“

Automobilio markė

Puiki specialistė

Vienas iš Dievo sunaikintų miestų

Sudarė Danutė Šulcaitė

1	2	3	4	5	6	7	8

Praėjusio kryžiažodžio atsakymai:

Vertikalčiai: Rankšluostis. Išsipildymas. „Audi“. Kuolu. Šonai. Odra. Asama. Maišas. SOS. Jaus. Tuk. Ritmika. Air. Vienuolynas.

Horizontaliai: Ajerų. Atsoko. Udmurtai. Oras. Šapalai. Tian. Šaukiu. Uola. Karo. Dušas. Ydos. Tuminas. Amo. Skiaskopas.

Pažymėtuose langeliuose: Ledotyra.

NEMOKAMA „Miesto laikraštis“ (ISSN 1822-5667) leidžia viešoji įstaiga Marijampolės televizija (įm. kodas 151455022, vienintelis dalininkas viešoji įstaiga „Atviros visuomenės forumas“).

Redakcijos adresas: Gedimino g. 11, Marijampolė. Tel. +370 679 51 451

Naujienų tarnybos vadovė Gintarė Sabaliauskienė, el. p. gintare@mmm.lt

Žurnalistė-kalbos redaktorė Daiva Balčiūnė, el. p. redakcija@mmm.lt

Žurnalistė Greta Paulevičiūtė, el. p. greta@mmm.lt

Dizainerė-maketuotoja Jūratė Ruzienė

Sveikiname!

Jūratę Pečiukoniene
gimtadienio proga.

Miela, žavi, šviesi ir linksmoji dama! Gimtadienio proga linkime, kad viskas, apie ką svajoji, išsipildytų su kaupu, o artimieji ir draugai visada palaikytų net pačias beprotiškiausias tavo idėjas.

Sveikina ir apkabina draugių kompanija

NAUJAS SEZONAS

Marijampolės Televizija

09.16

Žvilgsnis giliau

Marijampolės Televizija

19 val. PIRMADIENIAIS

1 sezonas, 1 laida

Smalsučių pasaulis

Marijampolės Televizija

10 val. ŠEŠTADIENIAIS

1 sezonas, 1 laida

Grožio principai

Marijampolės Televizija

11 val. ŠEŠTADIENIAIS

1 sezonas, 1 laida

Kviečiame sveikinti savo artimuosius ir Miesto laikraštyje. Sveikinimo kaina – 10 Eur. Sveikinimą siųskite el. paštu redakcija@mmm.lt

Sveikinimų koncertas

Marijampolės Televizija

ŠEŠTADIENIAIS 16 val.

Marijampolės televizijos sveikinimų koncerto, žinių ir kitų laidų įrašus rasite: www.marijampoles.tv

Praėjusio kryžiažodžio konkurso nugalėtoja burtų keliu išrinkta **Akvelina Paškauskienė. Sveikiname!**

Dėl prizo atsiėmimo susisieksime asmeniškai.

Laikraštis leidžiamas du kartus per mėnesį. Kitas numeris – 2024 m. lapkričio 21 d. Tiražas 6020 egz.

Spausdino „Polska Press Sp.z.o.o.“

Užsakomųjų straipsnių pavadinimai – pasvirusiu šriftu.

Už skelbimų ir mokamų straipsnių turinį redakcija neatsako.

Perspauzdinti ar kitaip naudoti bet kokį laikraščio turinį galima tik gavus išankstinį redakcijos sutikimą.